A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2008. december 18.*

A C-384/07. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Verwaltungsgerichtshof (Ausztria) a Bírósághoz 2007. augusztus 13-án érkezett, 2007. július 31-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Wienstrom GmbH**

és

a **Bundesminister für Wirtschaft und Arbeit**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: C. W. A. Timmermans tanácselnök, J.-C. Bonichot, J. Makarczyk, L. Bay Larsen (előadó) és C. Toader bírák,

* Az eljárás nyelve: német.

főtanácsnok: J. Mazák,
hivatalvezető: K. Sztranc-Sławiczek tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. október 23-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Wienstrom GmbH képviseletében H. R. Laurer Rechtsanwalt,

– az osztrák kormány képviseletében C. Pesendorfer, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében K. Gross és B. Martenczuk, meghatalmazotti minőségben,

– az Autorité de surveillance AELE képviseletében B. Alterskjær, N. Fenger és L. Young, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 88. cikk (3) bekezdése utolsó mondatának az értelmezésére vonatkozik.

2 A kérelmet a Wienstrom GmbH (a továbbiakban: Wienstrom) és a Bundesminister für Wirtschaft und Arbeit (szövetségi gazdasági és munkaügyi miniszter, a továbbiakban: alperes hatóság) közötti, a Wienstrom-nak az ökoáramról szóló törvény (Ökostrom-gesetz, a továbbiakban: ÖG) alapján nyújtott támogatások tárgyában folyamatban levő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

A támogatási intézkedés

3 Ausztriában az ÖG szabályozza kombinált hő- és áramtermelő berendezések támogatását.

4 Az ÖG első változata (BGBl. I., 149/2002, a továbbiakban: régi ÖG) 2003. január 1-jén lépett hatályba. 2006. október 2-án új változat lépett a helyébe (BGBl. I., 105/2006, a továbbiakban: új ÖG).

5 A villamos energia kombinált hő- és áramtermelő berendezésekkel történő előállításának az ösztönzése érdekében bizonyos feltételek mellett az üzemeltetés fenntartásához szükséges költségek megtéríthetők. E támogatás mértékét a régi ÖG a 2003-as és 2004-es évekre vonatkozóan a kombinált hő- és áramtermelő berendezésekkel termelt áram kWh-jánként 1,5 centben maximálta. 2005-től e maximális értéket a régi ÖG releváns rendelkezései alapján az alperes hatóság határozza meg, és azt a vizsgálatának eredményeként módosíthatja.

6 Az alapügy szempontjából releváns évek során az említett intézkedést a végső fogyasztóknak nyújtott villamosenergia-mennyiségekre kiszabott egységes pótlékból finanszírozták, melynek összege független volt a kombinált hő- és áramtermelő berendezésekkel termelt energiának az e fogyasztók általi tényleges fogyasztásától. A pótlékot a kombinált hő- és áramtermelő berendezések támogatásának a kifizetéséért felelős közjogi intézménynek, az Energie-Control GmbH-nak utalták át.

7 Az új ÖG 30d. §-a az intézkedést visszaható hatállyal módosította.

8 E rendelkezés előírja, hogy a 2003. január 1-jétől 2006. december 31-ig tartó időszak során azok a villamosenergia-kereskedők, akik úgynevezett ökoáramot vagy kombinált hő- és áramtermelő berendezésekkel termelt villamos energiát importálnak, és azt belföldi végső fogyasztónak eladják, illetve azok a végső fogyasztók, akik ugyanilyen villamos energiát importálnak saját használatra, jogosultak arra, hogy a kis esésű vízerőművekből származó vagy bármilyen más ökoáram után járó támogatás össze-

gének megtérítését, illetve a kombinált hő- és áramtermelő berendezésekkel termelt energia után járó kombinált hő- és áramtermelési pótlék megtérítését kérjék.

A Bizottság határozata

9 Az Európai Közösségek Bizottsága az osztrák hatóságokkal a 2003-as év során folytatott levelezést követően a kombinált hő- és áramtermelő berendezésekre vonatkozó intézkedéseket az NN 162/B/2003 számon, be nem jelentett támogatásként vette nyilvántartásba. Az Osztrák Köztársaság bejelentette a Bizottságnak az új ÖG-ben tervezett módosításokat. Ezt a bejelentést az N 317/B/2006 számon vették nyilvántartásba.

10 A Bizottság a 2006. július 4-i C (2006) 2964 végleges határozatában (HL C 221., 9. o.; a továbbiakban: bizottsági határozat) úgy határozott, hogy nem emel kifogást. Úgy vélte, hogy a támogatás, amely megfelel a környezetvédelem állami támogatásáról szóló közösségi iránymutatásnak (HL C 37., 3. o.), az EK 87. cikk (3) bekezdésének c) pontja értelmében a közös piaccal összeegyeztethető. A Bizottság megállapította, hogy az új ÖG által bevezetett módosítás alkalmas eszköz az importált villamos energiát érintő, esetlegesen hátrányos megkülönböztetést magukban foglaló hatások semlegesítésére.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

11 A Wienstrom Bécsben több kombinált hő- és áramtermelő berendezést üzemeltet. Az ÖG alapján támogatásban részesül.

12 A Wienstrom az alperes hatóság két határozatát vitatja, amelyeknek a kelte 2004. október 11. (a továbbiakban: első vitatott határozat), illetve 2006. december 7. (a továbbiakban: második vitatott határozat).

13 Az első vitatott határozat a Wienstromnak a 2003-as évre három kombinált hő- és áramtermelő berendezés után járó támogatás összegét 37 335 602,20 euróban állapította meg. Mivel előlegként 44 551 514,75 euró került kifizetésre, ez a határozat a társaságot arra kötelezi, hogy fizesse vissza a különbözetet, azaz 7 215 912,55 eurót.

14 A második vitatott határozat a Wienstrom részére a 2005-ös évre egy modernizált kombinált hő- és áramtermelő berendezés után nyújtott támogatást érint. E határozatot megelőzte a 2006. március 8-i határozat, amely ideiglenesen megállapította a nyújtandó támogatás összegét, és ennek nyomán 2006. március 14-én 5 408 159 euró összegű előleg került kifizetésre. A második vitatott határozat a nyújtandó támogatás végleges

összegét 5 688 703,47 euróban állapítja meg, és elrendeli a már kifizetett előlegre tekintettel a különbözet, azaz, 280 544,47 euró kifizetését. A Wienstrom állítása szerint a neki járó támogatás összege 8 487 228,00 euró.

15 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint a bizottsági határozat csak az új ÖG-t érinti, és a régi ÖG-re vonatkozóan nem született kifejezett kedvezőtlen döntés.

16 A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy az első vitatott határozat a bizottsági határozatot megelőző támogatás végrehajtásának minősül.

17 Álláspontja szerint a második vitatott határozat, amely a bizottsági határozatot követően került elfogadásra, támogatási intézkedés végrehajtásának minősül, de ez a végrehajtás korábban, a régi ÖG hatályba lépésével kezdődött meg, amelynek keretében az Osztrák Köztársaság kötelezettséget vállalt a 2005-ös évre vonatkozó támogatás kifizetésére.

18 A kérdést előterjesztő bíróság különösen a C-261/01. és C-262/01. sz., Van Calster és társai ügyben 2003. október 21-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-12249. o.) alapján terjeszti elő kérdéseit az EK 88. cikk (3) bekezdésének az utolsó mondatában előírt végrehajtási tilalomnak az előtte folyamatban lévő jogvita tekintetében fennálló hatályát érintően.

19 E kontextusban az említett bíróság úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Az EK 88. cikk (3) bekezdése utolsó mondatának alkalmazása magában foglalja-e azt a követelményt, hogy a nemzeti bíróságnak a nemzeti jog szerint elvben támogatásra jogosult kedvezményezett vonatkozásában meg kell tagadnia az említett rendelkezésben előírt végrehajtási tilalomra hivatkozva a további támogatást, annak ellenére, hogy egyrészt a Bizottság – bár sajnálattal veszi tudomásul a támogatás bejelentésének elmulasztását – nem fogadott el [az [EK 88. cikknek] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló] 1999. március 22-i 659/1999/EK rendelet 14. cikke értelmében kedvezőtlen határozatot, másrészt pedig az iratokból nem tűnik ki, hogy harmadik személyek jogai sérülnének?

2) Az EK 88. cikk (3) bekezdésében előírt végrehajtási tilalommal ellentétes-e egy nemzeti törvényi rendelkezés alkalmazása abban az esetben, ha az említett alkalmazás e törvény módosított változatán alapszik, amelynek a közös piaccal való összeegyeztethetőségét a Bizottság megállapította, annak ellenére, hogy egyrészt az érintett intézkedés a módosított változat hatályba lépése előtti időszakot érinti, és az összeegyeztethetővé nyilvánítás szempontjából meghatározó módosítások ezen időszak tekintetében még nem voltak alkalmazandóak, másrészt pedig az iratokból nem tűnik ki, hogy harmadik személyek jogai sérülnének?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

20 Előzetesen meg kell állapítani, hogy a bizottsági határozat nem csak az új ÖG-re vonatkozik. E határozat az ÖG mindkét változatára kiterjed, mivel a Bizottság értékelése az ÖG-nek a Bizottság általi vizsgálat időpontjában hatályos változatára vonatkozik. A határozat a „Tárgy” rovatban ugyanis kifejezetten megjelöli az NN 162/B/2003 és az N 317/B/2006 számú két eljárást. Ezenfelül a határozat a 7. pontjában kijelenti, hogy az általa adott leírás és értékelés mind a 2003. január 1-je óta hatályos szabályokon, mind pedig az új törvény hatályba lépése óta alkalmazandó szabályokon

alapszik. A Hivatalos Lapban közzétett közlemény továbbá 2003. január 1-jét jelöli meg a nem kifogásolt támogatási intézkedés tartama kezdetének.

21 Azt is meg kell állapítani, hogy az alapjogvita tárgya a kérdéses támogatási intézkedés alapján a két megadott időszakban ténylegesen kifizetendő támogatás összegének a meghatározása.

22 Végezetül meg kell jegyezni, hogy bár az alapügyben vitatott két határozat közül az első megelőzi a bizottsági határozatot, a második pedig azt követően került elfogadásra, a két előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés ugyanarra a jogi helyzetre vonatkozik, nevezetesen arra, hogy mindkét határozat a kedvező bizottsági határozatot megelőzően került végrehajtásra. A második vitatott határozatot ugyanis az osztrák hatóságok 2006. március 8-i határozatát követően fogadták el, amely utóbbi határozat – tekintve, hogy ideiglenesen megállapította a nyújtandó támogatás összegét, és elrendelte az előleg kifizetését – a támogatási intézkedés a bizottsági határozatot megelőző végrehajtásának a kezdetét jelentette.

23 Ezen előzetes megállapításokat és észrevételeket figyelembe véve a két előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést együttesen kell vizsgálni.

24 Az előterjesztő bíróság e kérdéseivel lényegében arra vár választ, hogy az EK 88. cikk (3) bekezdésének utolsó mondatában előírt végrehajtási tilalom az alapügyben felmerültekhez hasonló körülmények között megköveteli-e a nemzeti bíróságtól, hogy elutasítsa az állami támogatás kedvezményezettjének a kérelmét a támogatás összegének azon része tekintetében, amely az említett állami támogatásnak a közös piaccal való összeegyeztethetőségét kimondó bizottsági határozatot megelőző időszakra járna.

25 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a kedvező bizottsági határozat az idő előtti végrehajtás tilalmának véget vet.

26 Amennyiben egy támogatási programot a Bizottságnak szabályszerűen bejelentettek, és azt az említett határozat előtt nem hajtották végre, a határozattól kezdve az végrehajtható, adott esetben az összeegyeztethetőnek nyilvánított intézkedés hatálya alá tartozó, de a bizottsági határozat előtti időszakra vonatkozóan is.

27 Amennyiben a támogatást a kedvezményezettnek az EK 88. cikk (3) bekezdése utolsó mondatának a megsértésével nyújtották, a nemzeti bíróság egy másik piaci szereplő kérelme nyomán arra kényszerülhet, hogy határoznia kell – akár a kedvező bizottsági döntést követően is – a végrehajtási aktus érvényességéről, illetve a nyújtott pénzügyi támogatások visszatérítéséről.

28 A C-199/06. sz., CELF és ministre de la Culture et de la Communication ügyben 2008. február 12-én hozott ítéletből [EBHT 2008., I-469. o., 46. pont] (a továbbiakban: CELF-ítélet) az következik, hogy ilyen esetben a közösségi jog arra kötelezi a nemzeti bíróságot, hogy olyan intézkedéseket rendeljen el, amelyek alkalmasak a jogellenesség hatásainak tényleges kiküszöbölésére, azonban a közösségi jog nem kötelezi arra a nemzeti bíróságot, hogy a jogellenes támogatást teljes mértékben visszatéríttesse, még akkor sem, ha nem állnak fenn rendkívüli körülmények.

29 Ugyanebben az esetben a nemzeti bíróságnak a közösségi jog alkalmazásával a jogellenes időszak tekintetében a kamatok megfizetésére kell kötelezni a támogatás kedvezményezettjét. A nemzeti jog keretein belül a nemzeti bíróság tehát adott esetben elrendelheti a jogellenes támogatás visszatéríttetését, a tagállamnak a támogatás későbbi újbóli nyújtásával kapcsolatos jogának sérelme nélkül. Hasonlóképpen a

nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik az is, hogy adott esetben a kérdéses támogatási intézkedés jogellenességével okozott kár megtérítése iránti kérelemről döntsön (a CELF-ítélet 52. és 53. pontja).

30 Úgy tűnik, hogy amennyiben a támogatás jogellenes nyújtását követően a Bizottság kedvező határozatot hoz, a közösségi joggal nem ellentétes, ha egyrészt a kedvezményezett követeli a jövőre vonatkozóan nyújtandó támogatás kifizetését, másrészt pedig megőrzi a rendelkezést a kedvező határozat elfogadását megelőzően nyújtott támogatás felett, a támogatás idő előtti jogellenes kifizetésének a CELF-ítéletben meghatározott feltételek mellett előálló következményeinek a sérelme nélkül.

31 A kedvezményezett azon lehetőségét meghatározó kritérium, hogy a kedvező döntést megelőző időszakra vonatkozóan kifizettesse a támogatást, vagy megőrizze a már kifizetett támogatás feletti rendelkezést, abban áll tehát, hogy a Bizottság megállapította-e a támogatásnak a közös piaccal való összeegyeztethetőségét.

32 A közösségi jog tehát nem támaszt akadályt azt illetően, hogy a nemzeti bíróság határozzon az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló olyan jogvitában, amely a kedvezményezett és a nemzeti hatóságok között van folyamatban, és amelynek keretében a nyújtandó támogatás összegét vitatják, nem pedig a támogatásra való jogosultságot.

33 A nemzeti bíróság határozata véget vet a jogvitának, azt a CELF-ügyben vizsgált helyzethez, azaz az idő előtt végrehajtott, de az összegét illetően nem vitatott támogatáshoz hasonlóan bírálva el.

34 A nemzeti bíróság határozata továbbá lehetővé teszi az említett ítéletben az EK 88. cikk (3) bekezdése utolsó mondatának értelmezése keretében kifejtett elvek alkalmazását.

35 Ennek az értékelésnek nem mond ellent a fent hivatkozott Van Calster és társai ügyben hozott ítélet sem, amelynek a hatályát illetően a kérdést előterjesztő bíróságnak kételyei vannak.

36 Ez az ítélet nem a támogatás kedvezményezettjének a helyzetére, hanem azoknak a piaci szereplőknek a helyzetére vonatkozik, akiknek kifejezetten egy támogatási rendszer finanszírozására szolgáló díjat kell visszaható hatállyal megfizetniük, és ezt követően válnak a támogatási rendszer teljes jogú részeseivé. Az említett ítélet alapjául szolgáló ügyben a díjakat egy korábbi, a piaccal azt megelőzően összeegyeztethetetlennek nyilvánított támogatási rendszer keretében szedték be, hogy a Bizottság kedvező határozatot hozott a korábbi támogatási rendszer helyébe lépő, és a díjak visszamenőleges hatályú beszedését, valamint a díjaknak a korábbi támogatási rendszer keretében ténylegesen beszedett díjakba való beszámítását előíró új támogatási rendszert érintően.

37 A Bíróság az ítéletében megállapította, hogy az EK-Szerződés 93. cikkének (3) bekezdésével (jelenleg EK 88. cikk (3) bekezdése) ellentétes a Bizottság kedvező határozatának

időpontját megelőző időszakra visszamenőleges hatállyal kivetett díjaknak az alapügyben felmerültekhez hasonló körülmények között történő beszedése.

38 A Bíróság e megállapításakor csupán azon álláspontjának adott hangot, hogy azon harmadik személyek számára, akikre a Bizottság kedvező határozatának időpontját megelőzően rónak pénzügyi terheket, a támogatási intézkedés végrehajtása jogellenessége orvoslásának az egyetlen eszköze az említett pénzügyi teher visszakövetelése.

39 Az előterjesztett kérdésekre tehát azt a választ kell adni, hogy az EK 88. cikk (3) bekezdésének utolsó mondatában előírt végrehajtási tilalom az alapügyben felmerültekhez hasonló körülmények között nem követeli meg a nemzeti bíróságtól, hogy elutasítsa az állami támogatás kedvezményezettjének a kérelmét a támogatás összegének azon része tekintetében, amely az említett állami támogatásnak a közös piaccal való összeegyeztethetőségét kimondó bizottsági határozatot megelőző időszakra járna.

A költségekről

40 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

Az EK 88. cikk (3) bekezdésének utolsó mondatában előírt, az állami támogatások végrehajtására vonatkozó tilalom az alapügyben felmerültekhez hasonló körülmények között nem követeli meg a nemzeti bíróságtól, hogy elutasítsa az állami támogatás kedvezményezettjének a kérelmét a támogatás összegének azon része tekintetében, amely az Európai Közösségek Bizottságának az említett állami támogatásnak a közös piaccal való összeegyeztethetőségét kimondó határozatát megelőző időszakra járna.

Aláírások